

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Krzysztof Jurgiel

Znak sprawy: HOR.ns.8100.2.85.2017. 252

Warszawa, dnia 24.10.2017

Pan Jarosław Sachajko
Przewodniczący Sejmowej Komisji
Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W związku z pismem Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 października 2017 r. znak: RRW-015-210-2017 w sprawie przygotowania informacji na temat programu *Rekultywacji gleb zakwaszonych poprzez nawożenie wapnem pochodzenia naturalnego*, z uwzględnieniem wykorzystanej pomocy de minimis oraz dotacji wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przedkładam uprzejmie poniższe wyjaśnienia.

Stawiane przed rolnictwem wymagania w zakresie prowadzenia wydajnej, ale bezpiecznej produkcji rolnej powodują, iż produkcja ta powinna być prowadzona na glebach o uregulowanym odczynie i odpowiedniej zawartości makro- i mikroelementów. Niewątpliwie zakwaszenie stanowi jeden z ważniejszych elementów chemicznej degradacji gleb w Polsce i nadal pozostaje dużą barierą w produkcji roślinnej i ochronie środowiska. Natomiast odkwaszanie gleb ma korzystny wpływ na wysokość i jakość plodów rolnych oraz na ochronę zasobów wodnych i ochronę gleb. Jednocześnie wapnowanie gleb jest szczególnie istotne w kontekście wymogów środowiskowych i obowiązującej dyrektywy azotanowej obligującej do podejmowania działań na rzecz ograniczania odpływu biogenów do wód. W tej sytuacji niezbędne są działania (promocyjne, finansowe, administracyjne) na rzecz zapewnienia podniesienia poziomu wapnowania gleb w Polsce.

Chciałbym przypomnieć, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez wiele lat wspierało dotacjami odkwaszanie gleb. Dotacja przyznawana była producentom nawozów wapniowych i wapniowo-magnezowych w celu obniżenia ceny, jaką rolnik musiał zapłacić za te nawozy. Dotacje udzielane były zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa.

Poniżej przedstawiam tabelę prezentującą wysokość dotacji zabezpieczonych ze środków budżetu państwa na wapnowanie gleb w latach 2000-2004.

Rok	Kwota w tys. zł
2000	75 000
2001	64 253
2002	51 193
2003	51 636
2004 (do 1 maja 2004 r.)	20 000

(źródło: MRiRW 2009)

Z chwilą akcesji do Unii Europejskiej odstąpiono od stosowania dotychczasowego instrumentu finansowego wspierającego wapnowanie gleb, jakim było dotowanie zakupu wapna nawozowego, gdyż nasz kraj został objęty Wspólną Polityką Rolną, która nie przewiduje udziału budżetu państwa w dofinansowaniu zadań, których efektem jest podniesienie produktywności w rolnictwie. Dlatego też, po 1 maja 2004 r. rekultywacyjne wapnowanie gleb dofinansowywane było przez niektóre wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW). Wśród funduszy, które uczestniczyły w tym działaniu należy wymienić WFOŚiGW we Wrocławiu, Łodzi, Poznaniu, Toruniu i Katowicach. Sumaryczna wartość środków finansowych przeznaczonych na ten cel przez wskazane fundusze kształtowała się w granicach 2 300 tys. zł – 4 000 tys. zł rocznie. Zadanie to było w wielu województwach realizowane przy dużym zaangażowaniu Izb Rolniczych, które uczestniczyły w wypłacie dotacji i które nadal wspierają działania prowadzące do finansowania wapnowania gleb. Jednakże w lipcu 2008 r. Ministerstwo Środowiska wyraziło opinię, zgodnie, z którą zasady i procedury wsparcia, obowiązujące w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz w WFOŚiGW, nie dawały podstaw prawnych do przeznaczania środków z funduszy WFOŚiGW na dofinansowanie wapnowania gleb. W związku z tym zaprzestano dofinansowania rekultywacyjnego wapnowania gleb z WFOŚiGW, likwidując dobrze funkcjonujący system wsparcia wapnowania gleb zapobiegający ich degradacji.

Pomimo stałego upowszechniania informacji o znaczeniu wapnowania, rolnicy pozbawieni pomocy finansowej znacznie ograniczyli lub zaprzestali wapnowania. Wg danych IUNG-PIB/GUS wapnowanie gleb w ostatnich 10 latach kształtuje się na bardzo niskim poziomie i wynosi około 42 kg CaO/ha/rok. Ta niekorzystna sytuacja ma szerokie konsekwencje nie tylko dla efektywności produkcji rolniczej, ale również dla środowiska.

Chciałbym w tym miejscu dodać, że aktualnie jedynie w woj. śląskim od 2011 r. funkcjonuje wieloletni program wapnowania gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych finansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Program wapnowania został zatwierdzony na podstawie ekspertyzy potwierdzającej decydującą rolę antropopresji przemysłowej na ponadnormatywne zakwaszenie gleb. Aktywną rolę w ustanowieniu tego programu miała Śląska Izba Rolnicza w Katowicach i Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach. Rocznie wydatkowanych jest około 800 tys. zł na ten cel.

Uznając potrzebę przywrócenia mechanizmu finansowania rekultywacyjnego wapnowania gleb przez WFOŚiGW, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wielokrotnie podejmowało starania na rzecz zmiany negatywnej opinii Ministra Środowiska w zakresie możliwości udzielania przez ww. fundusze przedmiotowego wsparcia. W wystąpieniach przedstawiano resortowi środowiska argumenty świadczące o próśrodowiskowym charakterze wapnowania, przemawiające za traktowaniem tego działania, jako zapobiegającego degradacji środowiska. W styczniu 2016 r. ponownie zwróciłem się do Ministra Środowiska z prośbą o propagowanie i wspieranie inicjatyw prowadzących do uruchamiania programów finansowania zabiegu wapnowania gleb tak, aby koszty wapnowania były ponoszone nie tylko przez rolników, ale również przez instytucje dysponujące środkami finansowymi na poprawę stanu środowiska. Resort środowiska przyjął te argumenty i w kwietniu 2017 r. zaproponował wypracowanie jednolitych kryteriów za pomocą, których możliwe będzie dokonanie oceny, czy wapnowanie gleb w danym rejonie kraju/w danym przypadku jest zabiegiem agrotechnicznym czy też zabiegiem służącym ochronie środowiska.

W związku z powyższym, zleciłem Instytutowi Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach, w ramach realizacji programu wieloletniego pn.: „Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce oraz kształtowania jakości surowców roślinnych na lata 2016-2020”, przygotowanie opracowania pt.: „Środowiskowe aspekty zakwaszenia gleb w Polsce”. Mam nadzieję, że przygotowane przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa -PIB w Puławach opracowanie pozwoli na ustanowienie/opracowanie programu wapnowania gleb.

Chciałbym również podkreślić, że każdorazowe udzielanie pomocy finansowej producentom rolnym na wapnowanie gleb, w tym przez WFOŚiGW, możliwe jest jedynie przy uwzględnieniu zasad udzielania pomocy *de minimis*, zgodnej z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie zastosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str.9).

MINISTER
Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Krzysztof Jurgiel

Zał.:

Opracowanie IUNG-PIB w Puławach pt.: „Środowiskowe aspekty zakwaszenia gleb w Polsce”.

